

EXPUNERE DE MOTIVE

Protecția legală a fondurilor și colecțiilor de documente create de-a lungul timpului de instituțiile publice, de persoanele juridice sau de persoanele fizice, constituie o preocupare majoră a tuturor statelor lumii. Pentru gestionarea și administrarea întregii problematice privind păstrarea și conservarea arhivelor în România a fost înființată instituția Arhivelor Naționale, ca instituție centrală de specialitate, care funcționează fără întrerupere din anul 1831.

În materie legislativă, Legea Arhivelor Naționale nr.16/1996 a soluționat, la momentul adoptării, unele neajunsuri ale vechii reglementări în materie, a permis o deschidere mai largă la informația publică și a extins atribuțiile de control și îndrumare ale Arhivelor Naționale.

Transformările substanțiale și mutațiile profunde petrecute, în ultimii ani, la nivelul tuturor structurilor societății românești, impun cu necesitate elaborarea și adoptarea unor noi reglementări în domeniul legislației arhivistice, adaptate la noile realități sociale.

În acest sens, au fost avute în vedere desființarea, reorganizarea sau apariția de noi instituții creatoare de documente, unele tendințe de abandonare a fondurilor de documente cu valoare istorică sau de înstrăinare ilicită a acestora de către creatori, dezvoltarea unei piețe libere a arhivelor, apariția unor societăți a căror activitate specifică se derulează în domeniul arhivelor, generalizarea treptată a documentului electronic etc. Totodată, au fost valorificate atât experiența specialiștilor români în domeniu, cât și legislația specifică a unor state europene (Italia, Grecia), ale căror modele juridice sunt compatibile cu tradiția și sistemul arhivistic românesc.

Astfel, în proiectul de lege se propun o serie de elemente de noutate, între care:

- introducerea conceptului de „Patrimoniu Arhivistic Național”, care definește cu mai multă rigoare această categorie de valori și care înlocuiește conceptul de Fond Arhivistic Național;

- lărgirea sferei documentelor de arhivă protejate, „indiferent de formă, suport și metode de inscripționare”, formule care include și arhivele electronice;

- clarificarea raporturilor dintre Arhivele Naționale, în calitate de administrator al Patrimoniului Arhivistic Național și de custode al proprietății publice în acest domeniu, și deținătorii particulari de documente;

- definirea mai clară a atribuțiilor de îndrumare, asistență de specialitate și control și stabilirea atribuțiilor Arhivelor Naționale pe linia formării și specializării personalului de arhivă;

- stabilirea obligației, pentru acele societăți comerciale specializate în depozitarea și conservarea documentelor de arhivă, de a obține, în prealabil, avizul de funcționare emis de Arhivele Naționale;

- detalierea accesului la documente; menținerea regimului de liberă cercetare stabilit de creatori și după preluarea acestor documente de către Arhivele Naționale ale României sau alți deținători legali;

- stabilirea dreptului Arhivelor Naționale de a autoriza scoaterea temporară în afara granițelor naționale, cu ocazia unor manifestări științifice sau culturale internaționale, doar a „reproducerilor de pe documente”, eliminându-se astfel posibilitatea folosirii, în acest scop, a originalelor;

- reglementarea situației juridice a arhivelor private, în contextul conceptului de Patrimoniu Arhivistic Național.

Având în vedere cele expuse mai sus, a fost elaborat proiectul Legii Arhivelor Naționale, pe care îl supunem Parlamentului spre adoptare.

PRIM-MINISTRU
ADRIAN NĂSTASE